Vandrammedirektivet
i praksis

Sådan sikres fremtidens natur i ådalene

Henriette Voigt og
Torben Zinn, Albertslund Kommune
Steen Ø. Dahl, Anette Henze og Søren Gabriel,
Orbicon

I oplandet omkring St. Vejle Å, vest for København, er de vejledende kvalitetsmål i regionplanerne (generel målsætning) langt fra opfyldt. For at få indflydelse på målfastsættelsen for vandmiljøet, og de virkemidler der skal anvendes, har Høje-Taastrup, Albertslund, Vallensbæk og Ishøj Kommuner, der alle grænser op til åen, indgået et samarbejde om Natur og vandmiljø.

St. Vejleådal – her set mod nord med Albertslund mod øst og Høje-Taastrup mod vest – er et regionalt friluftsområde, der i videst muligt omfang også skal fungere som spredningskorridor og levested for dyr og planter.

Engarealerne i ådalen plejes ekstensivt ved græsning. Herved skabes våde og lysåbne biotoper, der samtidig giver rekreative muligheder for både udsigt og adgang. Køerne passes af borgere, der er organiseret i kogræsserlaug.

Statens krav til implementering af Miljømålsloven har afgørende betydning for kommunernes forvaltning af natur- og vandmiljøet – såvel økonomisk som administrativt. Derfor har de 4 københavnske omegnskommuner Høje-Taastrup, Albertslund, Vallensbæk og Ishøj, der alle grænser op til St. Vejle Å etableret et fælles forum for natur- og vandmiljø. Samarbejdet har bidraget til et kvalificeret, konstruktivt og konkret indspil til den statslige vandplanlægnings idefase i efteråret 2007. Formålet med samarbejdet har været, gennem en helhedsorienteret tankegang, at sikre en kobling mellem de tekniske aspekter omkring vandmiljø, den fremtidige udvikling af natur, kultur og de rekreative udfoldelsesmuligheder i Store Vejle ådal.

Udgangspunktet for samarbejdet er, at når kommunerne skal bruge 3-cifrede millionbeløb på at opfylde Miljømålslovens krav, skal disse investeringer foretages, så de kommer borgerne til gode. Der er derfor sket en nytænkning af udviklingsmulighederne i ådalen, hvor også den terrestriske naturkvalitet, de rekreative udfoldelsesmuligheder og fremme af livskvalitet og sundhed for borgerne indgår.

Vision og virkemidler for ådalen er opstillet i 8 delområder. Der er angiver forslag til hvordan der i ådalen, som helhed såvel som inden for hvert af de enkelte delområder, kan opnås en passende balance mellem "beskyttelse og benyttelse".

Eksempler på problemer og indsatsområder

Hydrologi

Mere end halvdelen af oplandet til St. Vejle Å udgøres af regionale trafikanlæg og bymæssig bebyggelse, der afleder separatkloakeret regnvand til åen. Åen modtager til gengæld ikke renset spildevand. Den samlede afstrømning fra St. Vejle å er i middel 11 mio. m^3 årligt svarende til 350 l/s. Mere end halvdelen strømmer af fra de urbane områder under og efter perioder med regn. Grundvandsindvinding og afværgepumpninger i oplandet udgør knap 3 mio. m^3.
Hydrauliske modelberegninger viser, at oversvømmelsesrisikoen i vandløbsoplandet med de forventede klimaændringer øges. Frem for at udbygge regnvandssystemerne anbefales det at oversvømme lavbundsarealer i ådalen. Dette vil bidrage med nye våde biotoper i ådalen.

Hydrauliske modelberegninger viser hvilke arealer, der vil blive oversvømmet, hvis der kommer en 50 års regn samtidig med en meters højvande i Køge bugt (venstre billede). Oversvømmelserne kan begrænses ved at opmagasinere vand i tranegilde mose (højre billede).

Vandløbskvalitet

I dag løber St. Vejle Å gennem Vallensbæksøerne, der er anlagt som to regnvandsbassiner med et samlet areal på 35 ha. Ved at lægge åen uden om søerne og kun udnytte deres opstuvningskapacitet under ekstrem regn kan risikoen for oversvømmelser i oplandet reduceres, samtidig med at miljøkvaliteten forbedres i både søerne og i åen. Tilstanden i åen kan yderligere forbedres ved simple forbedringer af de fysiske forhold. Indgreb som udlægning af sten, etablering af skyggegivende beplantning mm. er relevante i ca. halvdelen af åens forløb.

Natur og rekreative forhold

Som en del af samarbejdet om St. Vejle ådalen er udarbejdet en Visions- og Handleplan, der har som formål at genskabe og bevare områdets kulturværdier og dertil knyttede biotoper og rekreative udfoldelsesmuligheder. I planen arbejdes med virkemidler, der spænder fra genskabelse af vådområder og udbredelse af naturpleje og til mere rekreativt orienterede projekter med forbedret adgang og nye stiforbindelser og aktiviteter. Planen skal sikre oplandskommunernes rammer for en helhedsorienteret forvaltning af natur- og vandmiljø i Store Vejle ådal og bruges til at markedsføre Vestegnskommunerne som bæredygtige naturforvaltere og attraktive bosætningskommuner.

Rådgiver:
Orbicon